

Sygn. akt V U 588/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2013 roku

Sąd Okręgowy w Słupsku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Danuta Szykut

Protokolant: st.sekr.sądowy Sylwia Pławiuk

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2013 r. w Słupsku na rozprawie

sprawy z odwołania **J. Z.**

od decyzji z dnia 21/12/2011 r. znak: PU- (...)

z udziałem zainteresowanego **A. Z.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o ustalenie objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników

zmienia zaskarżoną decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i stwierdza, iż J. Z. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 01.10.2001r. do 02.03.2003r.

UZASADNIENIE

Ubezpieczona J. Z. wniosła o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania wraz z odwołaniem od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 21 grudnia 2011 r. r znak PU- 400/- (...) o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników. W uzasadnieniu odwołania podniosła, iż nie miała świadomości o konieczności złożenia oświadczenia o rozpoczęciu działalności gospodarczej. Jednocześnie wskazała, iż w momencie rozpoczęcia działalności osobiście była w jednostce KRUS w celu zasięgnięcia informacji czy może jako rolnik prowadzić pozarolniczą działalność oraz czy w związku z rozpoczęciem działalności pozostanie w ubezpieczeniu rolniczym.

Pozwany organ rentowy - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o odrzucenie odwołania wniesionego po terminie, a w przypadku uwzględnienia odwołania o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 19 czerwca 2012 r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego męża ubezpieczonej A. Z..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona J. Z. podlegała z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników na mocy decyzji z dnia 20 lipca 2001 r. znak PT/Cz-400- (...) od dnia 12 maja 2000 r. tj. od dnia następnego po dniu ustania prawa do zasiłku dla bezrobotnych w zakresie emerytalno- rentowym, wypadkowym chorobowym i macierzyńskim.

/dowód: decyzja z dnia 20.07.2001 r. k. 20 akta KRUS/

W okresie od dnia 08 sierpnia 2001 r. do 03 marca 2003 r. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą - pośrednictwo ubezpieczeniowe. Zaprzestała prowadzenia działalności poprzez jej zawieszenie w dniu 03.03.2003r. Wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej ubezpieczona dokonała w dniu 15 listopada 2011 r., wskazując, iż zaprzestała wykonywania działalności z dniem 03.03.2003 r.

/dowód: informacja NIP z 07.12.2011 r. k.65, decyzja z 15.11.2011 r. k.57/

Ubezpieczona przed rozpoczęciem działalności gospodarczej, jak i już po jej rozpoczęciu zasięgała informacji w placówce Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w C., czy może rozpocząć prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej oraz czy prowadząc pozarolniczą działalność gospodarczą nadal będzie podlegała ubezpieczeniu rolniczemu. Pracownica punktu informacji nie poinformowała jej o konieczności złożenia oświadczenia o wyborze ubezpieczenia. Informacji zasięgał także mąż ubezpieczonej A. Z..

/dowód: wyjaśnienia i zeznania J. Z. i A. Z. k.33, k.56, k.67-68, k.76-78 akta sprawy/

Zaskarżoną decyzją z dnia 21 grudnia 2011 r. organ rentowy - Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do J. Z. od dnia 01.10.2001 r. do 02.03.2003 r.

/dowód: zaskarżona decyzja z 21.12.2011 r. k. 67 akta KRUS/

Ubezpieczona nie złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wniosku o umorzenie należności z tytułu niezapłaconych składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za sporny okres.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie:

Zgodnie z przepisem art. 477⁹ § 1 k.p.c. odwołanie od decyzji organu rentowego wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Odwołanie wniesione po tym terminie jest bezskuteczne (art. 167 k.p.c.) i podlega odrzuceniu (art. 477⁹ § 3 k.p.c.). Według ogólnych reguł procesu pismo spóźnione może być skutecznie wniesione ponownie po uzyskaniu przez stronę przywrócenia terminu do jego wniesienia (art. 168 k.p.c.). W odrębnym postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych postępowanie o przywrócenie terminu w odniesieniu do odwołania, czyli pisma wszczynającego postępowanie nie jest stosowane. Sąd z urzędu, w trakcie wstępnego badania sprawy, dokonuje nie tylko sprawdzenia zachowania przez stronę terminu do wniesienia odwołania, ale także - w przypadku stwierdzenia opóźnienia - ocenia jego rozmiar oraz przyczyny. Sąd ma dyskrejonalną możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie. Może tego dokonać pod warunkiem uznania, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne oraz że nastąpiło z przyczyn niezależnych od skarżącego. Stosownie do oceny tych okoliczności odwołanie odrzuca albo nadaje mu bieg (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12.10.2012 r. sygn. akt III AUz 215.12, Lex nr 1220784).

Na gruncie niniejszej sprawy, w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego uznać należy, iż ubezpieczona po otrzymaniu dwóch decyzji: decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdzającej ustanie ubezpieczenia społecznego rolników oraz decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podleganiu powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu wraz z naliczeniem składek za sporny okres, podjęła działania w celu wyjaśnienia swej sytuacji. Najpierw w KRUS, a następnie w ZUS, uzyskując sprzeczne informacje. W ocenie Sądu ubezpieczonej nie można zarzucić braku działania, jednakże sprzeczne informacje uzyskiwane w organach rentowych bez wątpienia miały istotny wpływ na uchybienie terminu do złożenia odwołania.

W niniejszej sprawie roszczenie ubezpieczonej podlegało rozstrzygnięciu w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz.1585 ze zm.) oraz ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.)

W stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 stycznia 1997 r. do dnia 2 maja 2004 r., stosownie do treści art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, rolnik lub domownik, który - podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok - podejmował pozarolniczą działalność gospodarczą, pozostawał w tym ubezpieczeniu, chyba że złożył Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oświadczenie, że chce podlegać ubezpieczeniu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej.

Wykładnia gramatyczna tego przepisu prowadzi do wniosku, że warunkiem podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu przez rolnika (domownika), który podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą jest uprzednie, trwające nieprzerwanie przez 1 rok podleganie, w pełnym zakresie z mocy ustawy, ubezpieczeniu społecznemu rolników. Wskazuje na to konstrukcja gramatyczna pierwszego zdania tego przepisu, które ma decydujące znaczenie w sprawie. Zdanie to ma dwa orzeczenia w określonym następstwie czasów. Użycie dla pierwszego orzeczenia, tj. dla czasownika "podlegać" formy imiesłowu czynnego w postaci niedokonanej oznacza rozpoczęcie tej czynności i jej trwanie przez okres wskazany w tym przepisie (nieprzerwanie co najmniej 1 rok) zanim nastąpi czynność określona drugim orzeczeniem, a więc zanim rolnik podjął działalność pozarolniczą gospodarczą.

Ubezpieczona objęta została z mocy prawa pełnym ubezpieczeniem rolniczym od dnia 20.05.2000 r., a pozarolniczą działalność rozpoczęła w dniu 08.08.2001 r., tym samym uznać należy, iż ubezpieczona spełniła niezbędny warunek pozostania w rolniczym ubezpieczeniu społecznym, gdyż podjęła pozarolniczą działalność gospodarczą po roku podlegania temu ubezpieczeniu.

Zdanie drugie powołanego przepisu „chyba że złożył Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych lub Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oświadczenie, że chce podlegać ubezpieczeniu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej” stanowi dalszy ciąg zdania pierwszego i obejmuje swym zakresem podmiotowym ten sam krąg osób, o których stanowi zdanie pierwsze. Innymi słowy, na mocy tego przepisu rolnik (domownik), który co najmniej przez 1 rok nieprzerwanie podlegał w pełnym zakresie ubezpieczeniu społecznemu rolników i w czasie trwania tego ubezpieczenia podjął pozarolniczą działalność gospodarczą podlega nadal ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ten sam rolnik (domownik) może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu działalności gospodarczej, gdy złoży stosowne oświadczenie. Tak więc prawo wyboru pomiędzy ubezpieczeniem społecznym rolników a innym ubezpieczeniem (zbieg systemów ubezpieczeń społecznych) przysługuje zatem tylko rolnikowi (domownikowi), który podjął pozarolniczą działalność gospodarczą po okresie 1 roku nieprzerwanego podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

Jak z tego wynika, to do ubezpieczonej należało prawo wyboru, czy po podjęciu pozarolniczej działalności gospodarczej przy spełnieniu warunku zawartego w zdaniu pierwszym art. 5a cytowanej ustawy pozostaje w ubezpieczeniu społecznym rolników czy też chce podlegać ubezpieczeniu społecznemu z tytułu działalności gospodarczej tj. ubezpieczeniu społecznemu w ZUS. Jednakże chęć zmiany na ubezpieczenie powszechne w ZUS ubezpieczona winna uzewnętrznić poprzez złożenie oświadczenia woli w jednym z organów rentowych wskazanych w cytowanym przepisie. Jeżeli ubezpieczona takiego oświadczenia nie złożyła, to znaczy, iż nie wyraziła woli zmiany systemu ubezpieczeń i wybrała pozostanie w dotychczasowym systemie tj. w ubezpieczeniu społecznym rolników.

Ten sam przepis, art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu zmienionym przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2004 r. Nr 91 poz. 873), od dnia 2 maja 2004 r. wykluczył możliwość pozostania w rolniczym ubezpieczeniu społecznym w pełnym zakresie tych rolników, którzy prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach ogólnych. Rolnicy znajdujący się w tym dniu w omawianej sytuacji, którzy zamierzali nadal podlegać rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, powinni byli - stosownie do przejściowego przepisu art. 5 ustawy zmieniającej - wykazać spełnianie nowych warunków. W tym celu powinni byli do dnia 30 września 2004 r. udokumentować Kasie w jakiej formie opodatkowania prowadzona jest przez nich działalność gospodarczej w 2003 r. oraz udokumentować wysokość należnego podatku dochodowego (nie wyższy niż 2.528 zł). Niedostarczenie tych

dokumentów powodowało ex lege wyłączenie z ubezpieczenia rolniczego z końcem trzeciego kwartału 2004 r. (art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r.).

Ubezpieczona zaprzestała prowadzenia pozarolniczej działalności w dniu 03.03.2003 r. , zatem nie ma do niej zastosowania art. 5a w brzmieniu zmienionym przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2004 r. Nr 91 poz. 873) nakładającym obowiązek składania Kasie oświadczeń i przedkładania dokumentów o spełnieniu warunków do pozostania w ubezpieczeniu społecznym rolników.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy uznał, iż ubezpieczona J. Z. w dacie podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej spełniała wymóg co najmniej 1 roku podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, a tym samym zgodnie z art. 5 a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291 ze zm.), to do niej należała decyzja czy chce podlegać powszechnemu systemowi ubezpieczeń społecznych w ZUS. Ubezpieczona nie wybrała ubezpieczenia z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, a zatem bezprzedmiotowym było składanie oświadczenia. Nadto, zważyć należy, iż zgodnie z treścią art. 5a w brzmieniu przed 2004 r. niezłożenie oświadczenia nie powodowało ex lege wyłączenia z ubezpieczenia, jak po 2004 r., a potwierdzało pozostanie w systemie ubezpieczenia rolniczego zgodnie z wolą ubezpieczonej.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe na okoliczność ustalenia, jakie informacje zostały ubezpieczonej udzielone i przez jakiego pracownika w placówce Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...)w C.w dacie rozpoczęcia prowadzenia przez odwołującą pozarolniczej działalności gospodarczej. W tym celu przesłuchał jedynie kierownika Placówki Terenowej w C.Z. Z.albowiem pracownik Placówki, który był zatrudniony w spornym okresie w okienku informacji w osobie B. K. (1)już nie żyje zaś pracownik, który najczęściej zastępował B. K.w osobie D. S.obecnie zamieszkuje i pracuje za granicą. Odwołująca i jej mąż A. Z.zrezygnowali z zeznań tegoż świadka. W celu ustalenia treści pouczeń udzielonych ubezpieczonej i jej mężowi (rolnikowi) w dacie rozpoczęcia przez ubezpieczoną działalności gospodarczej Sąd dopuścił dowód z przesłuchania stron, który ograniczył do przesłuchania odwołującej i jej męża – osoby, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja. Sąd w pełni dał wiarę ubezpieczonej i jej mężowi, co do treści pouczeń udzielonych jej w pozwanym organie rentowym tj. Placówce Terenowej w C.w dacie rozpoczynania przez odwołującą działalności gospodarczej albowiem zeznania ich ocenił jako szczegółowe, logicznie argumentowane i stanowcze.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Słupsku na mocy art. 477¹⁴§ 2 Sad zmienił zaskarżoną decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i stwierdził, iż J. Z. podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie 01.10.2001 r. do 02.03.2003r.